

İŞSİZLİK SÜRESİNİN CİNSİYET, YAŞ VE EĞİTİME GÖRE İNCELENMESİ: LOJİSTİK REGRESYON ANALİZİ

Analysis Of Unemployment Period By Gender, Age And Education: Logistic Regression Analysis

Reference: Şimşek Kandemir, A. (2020). "İşsizlik Süresinin Cinsiyet, Yaş Ve Eğitime Göre İncelenmesi: Lojistik Regresyon Analizi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(39): 2716-2720.

Doç. Dr. Aysen ŞİMŞEK KANDEMİR

Kocaeli Üniversitesi, Hereke Meslek Yüksek Okulu, Kocaeli/Türkiye.

ÖZET

Günümüzde ekonomik yapısı ne olursa olsun gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin tamamı için işsizlik önemli problemdir. Literatür incelendiğinde işsizliğe yönelik pek çok tanım yapılmış olduğu görülmektedir. Bu tanımlardan bir tanesi işsizliği gelir yoksulluğu olarak tanımlamaktadır. Herhangi bir ekonomik toplum içinde, çalışmak istemesine rağmen iş bulamayan bireyler işsiz olarak tanımlanır. İşsizliğin nedenleri ve ortadan kaldırılması, gerek araştırmacılar gerekse otoriteler için önemli bir çalışma konusudur. Bu çalışmada Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) aylık istatistik bülteninin de yer alan işsizlik süresi verileri kullanılarak değerlendirilmiştir. İşsizlik süresi bireyleri ekonomik durumun yanında psikolojik olarak etkileyen bir olgudur. İşsizlik süresine yönelik yapılan çalışmaların genel olarak bireylerin psikolojik yönü ile ilgilenmesi yapılan çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Yapılan çalışma da işsizlik süresi "1 yıldan az" ve "1 yıldan çok" işsiz kalma süresi olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmaya katılan 15 yaş üstü erkek bireylerin %87,2 sinin, kadın bireylerin ise %80,7 sinin 1 yıldan daha az işsizlik yaşadığı sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lojistik regresyon, İşsizlik Süresi, İŞKUR

ABSTRACT

Today, the most important problem of developed and developing countries is unemployment. Many definitions of unemployment have been made in the literature. One of these definitions is income poverty of unemployment. People who cannot find a job despite wanting to work are defined as unemployed. Causes and elimination of unemployment is an important field of study for both researchers and authorities. Turkish Employment Agency monthly statistics bulletin data was used. Unemployment period affects individuals psychologically as well as economic situation. Studies on the duration of unemployment generally concern the psychological aspect of individuals, therefore this study is very important. In the study, the period of unemployment was classified as "less than 1 year" and "more than 1 year" of unemployment. It was found that 87.2% of male individuals over the age of 15 and 80.7% of female individuals participating in the study had less than 1 year of unemployment.

Key Words: Logistic regression, unemployment period, unemployment

1.GİRİŞ

İnsanoğlunun var oluşundan beri en önemli gayesi hayatını devam ettirebilmesi olmuştur. Bunu gerçekleştirebilmesi sağlayacak araçlardan biriside yeterli ekonomik koşullara sahip olabilmesidir. Yeterli ekonomik koşullara sahip olamama ya da gelir yoksulluğu olarak ifade edilen işsizlik tüm dönemlerde ekonominin en önemli konularından birisi olmuştur. Her ne kadar sözlük tanımıyla, işsizlik "belli dönemlerde ücret karşılığı çalışacak bir işi olmama" olarak ifade edilmiş olsa da, bireyin işsiz olması için ilgili dönemde aktif olarak iş arıyor olması gerekliliği de araştırmacılar tarafından ifade edilmektedir (Limoncuoğlu, 2006). Bireyin işsiz koşullarını taşıması için, işi olmaması, çalışmaya istekli olması ve iş arıyor olması gerekmektedir (Limoncuoğlu, 2006). Bireylerin iş bulabilmek için kullandıkları araçlar, işsiz kalma süreleri, işsizlik nedenleri gibi durumlara göre farklılık göstermektedir. Özellikle iş arayan bir bireyin nereden başlayacağı konusundaki kaygısı kullanılan araçları daha da önemli hale getirmektedir. Günümüz teknolojisi bu açıdan hem işverenlere hem de iş arayanlara önemli bir kesişim ortamı yaratmaktadır. İş arayan ve işveren' in bir araya gelmesi ile sağlanan iş arama sürecinin kısılması ve zaten işsiz ya da iş değiştirme ihtiyacı olan bireyin motivasyonunun dolayısı ile özgüveninin artmasına neden olacaktır. Bütün dünya da olduğu gibi bizim ülkemizde de işsizlik önemli bir ekonomik sorundur. Bu nedenle bütün ülkelerde işsizliğin nedenleri, işsiz bireylerin özellikleri, beklentileri v.b durumları ortaya çıkarıp çözüm yolları bulmak hem otoriteler hem de araştırmacılar için önemli bir konudur. İşsizlik kişiyi sadece ekonomik açıdan değil sosyal ve psikolojik açıdan da olumsuz etkilemektedir (Tutar, 2015). Bu nedenle işsizliğe neden olan durumların belirlenebilmesi için öncelikle doğru verinin toplanması gerekir. TÜİK, İŞKUR gibi resmi

kurumlar tarafından düzenli olarak yapılan iş gücü anketleri bu alanda önemli bir veri kaynağıdır. Bu çalışmada, İŞKUR tarafından düzenli olarak toplanmakta olan aylık istatistik bültenleri ile çalışmamızda kullanılacak verilere ulaşılmıştır.

2.LİTERATÜR TARAMASI

İş ve işsizlik üzerine yapılan pek çok çalışma olmakla birlikte, bu çalışmalar ait bazı örnekler aşağıda sunulmuştur.

Bayraktar ve İncekara 2013 yılında yaptıkları çalışmada OECD ülkelerinde işsizlik oranlarını ve TÜİK veri tabanından alınan işgücü, istihdam edilen, işsizlik, işgücüne katılım oranları incelenmiştir. Çalışmada işsizlik sorunu yaşayan ve, işsizlikle mücadelede başarı sağlayamamış ülkeler sunulmuştur. Ülkemizde genç işsizliğin neden önemli olduğu ve çözüm önerileri hakkında bilgiler verilmiştir.

2015 yılında Çağlar, Kumaş ve Morali tarafından işsizlerin iş arama süresine yönelik olarak yapılan çalışmada, yaş, cinsiyet, eğitim, medeni durum, daha önce çalışmış olma değişkenlerinin iş arama süresinde etkili olarak ortaya çıkmıştır.

Surat ve Ceran (2020) üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı üzerine yaptıkları çalışmada öğrencilerin önemli bir kısmının kendisini niteliksel olarak eksik hissetmedikleri ve demografik özelliklere göre işsizlik kaygısının, anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Bireylerin iş beğenmemesi ve ne tür iş aradıklarına yönelik olarak yapılan çalışmada(Şahin, 2019), işgücü olarak ifade edilen işsizlerin, işe ihtiyaçları olmasına rağmen, vasıfsız, geçici, düşük ücretli ve güvencesi olmayan işlerde çalışmak istemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada politika yapıcıların insana yakışır işlerin artması yönünde daha çok çaba harcamaları gerektiği vurgusu da yapılmıştır.

2019 yılında Şentürk, işsizlerin iş arama yoğunluğuna yönelik bir çalışma yapmış ve çalışmanın sonucunda, kadınların erkeklere göre kamu sektörünün yanında tam zamanlı işleri daha çok tercih ettiklerini belirlemiştir. Aile geçiminden sorumlu olan bireylerin özel sektör ve yine tam zamanlı işler ile ilgilenme oranları daha yüksek çıkmıştır.

İşsizlik üzerine yapılan bir başka çalışma Genç işsizlik ve Mücadele Yöntemleri üzerine dir.(Şahin, 2020). Bu çalışmada, aileler için de işsizlik nedeniyle ortaya çıkan gelir ihtiyacı eksikliğinin özellikle uzun vadede birey ve toplum sağlığının bozulmasına neden olduğu vurgulanmıştır. Aynı çalışmada ayrıca, eğitimle iş piyasalarının bağlantısının olduğu programların artırılmasına çalışılmalı ve esnek iş modeline yönelik eğitimlerin desteklenmesi önerisinde bulunulmuştur.

Işık 2019 yılında, İş arama davranışına yönelik araştırma yapmış ve bu çalışmada iş aramayı etkileyen faktörleri incelemiş ve demografik özelliklere (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim süresi) göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

3.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada İŞKUR 2019 yılına ait istatistik bülteninde yer alan veriler kullanılmıştır. Özellikle bir veri tabanının akademik alana dahil edilmesi, verilere ulaşılabilirliğinin kolay olması, veri sayısının ulaşılabilir maksimum düzeyde olması İŞKUR verilerinin tercih edilmesi nedenidir. Bu çalışmada cinsiyet, yaş ve eğitim düzeylerine göre işsizlik süresi incelenerek, eğitim ve yaş'ın işsizlik süresi üzerindeki etkisi lojistik regresyon analizi ile incelenmiştir. Yaş; 15-19, 20-24, 25-29, 30-34, 35-39, 40-44, 45-49, 50-54, 55-59, 60-64 ve 65 ve üstü şeklinde sınıflandırılırken, eğitim; okur-yazar değil, okur-yazar, ilköğretim, lise ve dengi, ön lisans, lisans, y.lisans, doktora olarak sınıflandırılmıştır. İşsizlik süresi ise, 30 günden az, 1-2 ay, 2-3 ay, 3-4 ay, 4-5 ay, 5-6 ay, 6-7 ay, 7-8 ay, 8-12 ay ve 1 yıldan fazla şeklinde sınıflanmıştır. Lojistik regresyonda bağımlı değişkenin dikotom olması gerekir, İŞKUR verilerinde 1 yıldan fazla işsiz şeklinde bir veri grubunun olması nedeniyle 1 yıldan az süreler için tüm sınıflar toplanarak, 1 yıldan az işsiz sınıfı oluşturulmuştur.

Lojistik regresyon, bağımlı değişkenin nominal ölçekli olması durumunda En Küçük Kareler Tekniği (EKKT) ile elde edilen tahminler yetersiz kalmaktadır, çünkü EKKT bağımlı değişken için normallik varsayımının ister ve bağımlı değişkenin nominal ölçekli olması durumunda bu varsayım sağlanmaz (Kalaycı, 2009). Lojistik regresyon bağımlı değişkenin ikili kategorik ve bağımsız değişkenin ise sürekli ya da kesikli değişken olması durumunda kullanılan bir regresyon analizidir (Bircan, 2004). Lojistik regresyon modeli aşağıdaki şekildedir, bu modelde parametreler analitik olarak elde edilemediği için iteratif bir yöntem olan maksimum olabilirlik ile tahmin edilir (Kalaycı, 2009).

$$L = \ln\left[\frac{P_i}{1-P_i}\right] = b_0 + b_1X_i + e_i$$

4.BULGULAR

Analiz sonucu elde edilen bulgular sırasıyla aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. İşsizlerin eğitim düzeylerine göre dağılımı

Cinsiyet	Eğitim Düzeyleri	Frekans	%
Erkek	Okur - yazar değil	90815	4,5
	Okur -yazar	65697	3,3
	İlköğretim	895062	44,8
	Lise ve dengi	547394	27,4
	Ön lisans	154245	7,7
	Lisans	236703	11,8
	Yüksek Lisans	8658	,4
	Doktora	464	0,00023
Kadın	Okur - yazar değil	139075	6,4
	Okur -yazar	106167	4,8
	İlköğretim	820333	37,5
	Lise ve dengi	537918	24,6
	Ön lisans	244458	11,2
	Lisans	331285	15,1
	Yüksek Lisans	10556	,5
	Doktora	369	0,000168

Tablo 1 de işsizlerin, işsiz olarak bekleme sürelerine ait 2019 yılı verilerinin eğitim düzeylerine göre frekans dağılımı incelendiğinde, eğitimlerine göre hem erkeklerde hem de kadınlarda en fazla bekleme süresinin ilköğretim mezunlarında (%44,8, %37,5) olduğu görülmektedir. En az bekleme süresi ise hem erkek hem de kadınlarda lisan üstü eğitimi (Y.lisans ve Doktora) almış kişilerde (%0,45, %0,49) ortaya çıkmıştır. Yapılan test sonrasında eğitim düzeylerine göre işsizlik süresi (p=0,000) istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo2. İşsizlerin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Yaş	Frekans	%
Erkek	15-19 yaş	184384	9,2
	20-24 yaş	537838	26,9
	25-29 yaş	351431	17,6
	30-34 yaş	228926	11,5
	35-39 yaş	206019	10,3
	40-44 yaş	172860	8,6
	45-49 yaş	153316	7,7
	50-54 yaş	91185	4,6
	55-59 yaş	48650	2,4
	60-64 yaş	17787	,9
	65 yaş ve üzeri	6643	,3
Kadın	15-19 yaş	136511	6,7
	20-24 yaş	534876	26,3
	25-29 yaş	332330	16,3
	30-34 yaş	256129	12,6
	35-39 yaş	266844	13,1
	40-44 yaş	221899	10,9
	45-49 yaş	156062	7,7
	50-54 yaş	77395	3,8
	55-59 yaş	36195	1,8
	60-64 yaş	11245	,6
	65 yaş ve üzeri	4323	,2

Tablo 2 incelendiğinde, 2019 yılı işsiz bekleme süresi için işsizlerin cinsiyetlerine göre yaş dağılımları incelendiğinde hem erkeklerde hem de kadınlarda en fazla işsizlik süresinin 20-24 yaş arasında ortaya çıktığı görülmektedir (%26,9, %26,3). İkinci sırada ise her iki cinsiyet grubunda da 25-29 yaş arasında ortaya çıkmıştır (%17,6, %16,3). Yapılan test sonrasında yaşa göre işsizlik süresi istatistiksel olarak (p=0,000) anlamlıdır.

Tablo 3. Cinsiyete göre işsiz olarak bekleme süresi

Cinsiyet	İşsizlik Süresi	Frekans	%
Erkek	1 yıldan az	1742546	87,2
	1 yıldan fazla	256494	12,8
Kadın	1 yıldan az	1768294	80,7
	1 yıldan fazla	421868	19,3

Tablo 3 incelendiğinde, erkeklerin %87,2 si 1 yıldan az, %12,8 i 1 yıldan fazla, kadınların ise %80,7 si 1 yıldan az ve %19,3 ü ise 1 yıldan fazla işsizlik süresi yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Yapılan test sonrasında cinsiyet ile işsizlik süresi istatistiksel olarak ($p=0,00$) anlamlıdır.

4.1. Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları:

Öncelikle işsizlik bekleme süresi “1 yıldan az = 0” ve “1 yıldan fazla = 1” olarak kodlanmıştır. Bağımsız değişken olarak öncelikle eğitim düzeyi dikkate alınmıştır. Analiz sonrasında elde edilen bulgulara göre;

Tablo 4. Eğitim İçin Model Tahmin Sonuçları

	B	S.E.	Wald	Sig.	Exp(B)	
Step 1a	egitim		31704,535	,000		
	egitim(1)	-,720	,099	53,059	,000	,487
	egitim(2)	-,560	,099	32,070	,000	,571
	egitim(3)	,105	,099	1,143	,285	1,111
	egitim(4)	,179	,099	3,304	,069	1,196
	egitim(5)	,554	,099	31,510	,000	1,740
	egitim(6)	,216	,099	4,779	,029	1,241
	egitim(7)	,433	,100	18,661	,000	1,542
	Constant	-1,780	,099	325,934	,000	,169

Yukarıdaki eğitim bağımsız değişkenine ait model tahmin sonuçları verilmiştir. Bu tahmin sonuçlarına göre eğitim değişkeninin modelde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu modelde bağımsız değişkenin son değişkeni olan “doktora eğitimine sahip olmak” referans kategori durumundadır. Referans kategoriye göre Eğitim(5) olarak belirtilen ön lisans mezunu olan bireylerin doktora mezunlarına göre 1 yıldan fazla işsizlik süresi yaşama bahis oranı 1,740 kat daha fazladır. Eğitim(7) olarak verilen “lisans mezunu” olan bireylerin ise doktora mezunlarına göre 1 yıldan fazla işsizlik süresi yaşama bahis oranı 1,542 kat daha fazla olarak ifade edilir.

Tablo5. Yaş İçin Model Tahmin Sonuçları

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	
Step 1 ^a	yaş		30276,329	10	,000		
	yaş(1)	1,030	,009	13224,971	1	,000	2,800
	yaş(2)	,890	,006	25794,187	1	,000	2,436
	yaş(3)	,495	,005	9361,081	1	,000	1,641
	yaş(4)	,325	,005	4432,704	1	,000	1,383
	yaş(5)	,225	,005	1952,003	1	,000	1,252
	yaş(6)	,083	,006	211,557	1	,000	1,087
	yaş(7)	-,040	,008	26,771	1	,000	,960
	yaş(8)	-,154	,011	184,189	1	,000	,857
	yaş(9)	-,270	,020	176,599	1	,000	,763
	yaş(10)	-,509	,037	190,825	1	,000	,601
Constant	-2,082	,004	247676,106	1	,000	,125	

Yukarıdaki yaş bağımsız değişkenine ait model tahmin sonuçları incelendiğinde yaş değişkeninin modelde anlamlı olduğu görülmektedir. Bu analizde karşılaştırmada kullanılacak yöntem olarak “difference” seçilmiştir. Bağımsız değişkenin ilk sınıfı hariç bütün sınıfları önceki sınıfların ortalama etkisiyle karşılaştırır. Bu durumda Yaş(3) olarak belirtilen 25-29 yaş arasındaki bireylerin, kendisinden önceki sınıfların ortalama etkisi dikkate alındığında bir yıldan daha fazla işsizlik süresi yaşama bahis oranı 1,641 kat daha fazladır. Yaş(6) olarak belirtilen 40-44 yaş arasındaki bireylerin, kendisinden önceki sınıfların ortalama etkisi dikkate alındığında bir yıldan daha fazla işsizlik süresi yaşama bahis oranı 1,087 kat daha fazladır. kat daha fazladır.

5.SONUÇ

Oldukça önemli bir ekonomik sorun olan işsizlik bireyler ve otoriteler için önemini korumaya devam etmektedir. İŞKUR 2019 yılı verileri kullanılarak yapılan çalışmada cinsiyet, yaş ve eğitim değişkenleri ile 1 yıldan daha az ve 1 yıldan daha fazla süre işsiz kalma ile ilişkileri analiz edilerek aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Hem erkeklerde hem de kadınlarda en fazla işsizlik süresinin 20-24 yaş arasında ortaya çıkmıştır (%26,9, %26,3).

Hem erkek hem de kadınlarda en az işsizlik süresi lisan üstü eğitimi (Y.lisans ve Doktora) almış kişilerde (%0,45, %0,49) saptanmıştır.

İşsizlik nedeniyle erkeklerin %87,2 si, kadınların ise %80,7 si 1 yıldan az işsiz kalmışlardır.

Lojistik regresyon analizi için hem yaş hem de eğitim için işsizlik süresinin 1 yıldan az ve 1 yıldan fazla olma durumuna göre ilişkileri incelenmiştir. 25-29 yaş arasında olan bir bireyin işsizlik süresini 1 yıldan fazla yaşama olasılığı kendinden küçük yaşta olanlara göre bahis oranı 1,641 kat fazla, eğitim düzeyi lisans mezunu olanların ise doktora mezunu olanlara göre işsizlik süresini 1 yıldan fazla yaşaması bahis oranı ise 1,241 kat fazladır. Ancak yapılan analiz sonrasında tek başına eğitimin ya da tek başına yaş'ın "1 yıldan daha az süre" ya da "1 yıldan daha fazla süre" işsiz kalma değişkeni ile ilişkisini açıklamak için yeterli olmamışlardır. İşsizlik süresinin önemi düşünüldüğünde yapmış olduğum çalışma referans alınarak daha fazla değişkenle durumun incelenmesi literatür için önemli bir katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Bayrakdar S. ve İncekara A. (2013), "Türkiye'nin Genç İşsizlik Profili", Çalışma ilişkileri Dergisi, 4(1), 15-38

Bircan H. (2004), "Lojistik Regresyon Analizi: Tıp verileri üzerine Bir Uygulama", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Üzerine Bir Uygulama, 2, 185-208

Çağlar A., Kumaş H., Morali T.,(2015) "Türkiye' de İşsizlerin İş Arama Süresini Belirleyen Faktörler, 2007:2013 Dönemi", Sosyal Güvenlik Dergisi, 1,68-103

https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/61640559/Cagla_IsikSon20191230-56385-19ba6sh.pdf?1577733442

İşık Ç.(2019), "İş Arama Davranışını Etkileyen Faktörler: TÜİK Verileri Üzerine Ampirik Bir Araştırma",

Kalaycı Ş.(2009), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, 4. Baskı, Asil Yayın, Ankara

Limoncuoğlu, S.,A. (2006), "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukukunda İşsizlik Sigortası", Dokuz Eylül Üniversitesi Doktora Tezi

Surat A. Ceran D. (2020), "Üniversite Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı", ISPEC Journal of Soci al Sciences & Humanities, 4(3), 145-166

Şahin M.(2019), "İşsizlik ve Açık İş Paradoksunun Yeni Söylemi: "İş Beğenmeme", İşsizler Ne Tür İş Arıyorlar? ", Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 17(3), 52-72

Şahin Orkunoğlu İ.,F.(2020), "Genç İşsizliği ve Mücadele Yöntemleri", Gençlik Araştırmaları Dergisi, 8(20), 135-153

Şentürk İ.,(2020), "Türkiye'de işsizlerin iş Arama Yoğunluğu", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F.Dergisi, 14(3), 615-630

Tutar K., (2015) "Türkiye İşgücü Piyasasında İş Arama Kanallarının Niteliği", İş ve Hayat, 1(2), 93-106